

Příloha 1

Mezinárodní klasifikace nemocí

F90 Hyperkinetické poruchy

Poznámka. Pro výzkumnou diagnózu hyperkinetické poruchy je nutné, aby byla jednoznačně přítomna výrazná nepozornost, hyperaktivita a neklid; tyto rysy chování jsou pervazivní ve všech situacích, jsou trvalé a nejsou způsobeny jinými poruchami, jako je např. autismus nebo afektivní poruchy.

1. *Nepozornost.* Alespoň šest z následujících příznaků musí přetrvávat nejméně 6 měsíců a jsou takového stupně, který je maladaptivní a v rozporu s úrovní vývoje dítěte:
 - a. dítě není schopno věnovat plnou pozornost detailům nebo dělá chyby z nepozornosti ve školních úlohách, při práci nebo jiných aktivitách,
 - b. často není schopno udržet pozornost při úkolech nebo hře,
 - c. často se zdá, že neposlouchá, co se mu říká,
 - d. často není schopno sledovat instrukce nebo dokončit školní úlohu, běžné pracovní povinnosti nebo úkoly na pracovišti (nikoliv pro opoziční chování nebo neschopnost pochopit instrukce),
 - e. často má potíže s organizováním úkolů a aktivit,
 - f. často se vyhýbá úkolům, které vyžadují trvalé duševní úsilí, nebo je má velice nerado,
 - g. často ztrácí věci, které potřebuje pro určité úkoly nebo aktivity, jako jsou např. školní potřeby, tužky, knihy, hračky nebo nářadí,
 - h. dá se snadno rozptýlit vnějšími podněty,
 - i. je často během denních aktivit zapomnětlivé.
2. *Hyperaktivita.* Alespoň 3 z následujících příznaků musí přetrvávat nejméně šest měsíců, a jsou takového stupně, který je maladaptivní a v rozporu s úrovní vývoje dítěte:
 - a. dítě často neklidně pohybuje rukama nebo nohama, nebo se vrtí na židli,
 - b. vstává ze židle ve třídě nebo v jiných situacích, kde se očekává, že bude sedět,
 - c. často nadměrně pobíhá nebo si stoupá v situacích, kdy je to nevhodné (u adolescentů nebo dospělých mohou být přítomny pouze pocity neklidu),
 - d. často je při hraní nadměrně hlučné nebo má potíže zabývat se ve volném čase tichou činností,

- e. trvale projevuje příliš vysokou motorickou aktivitu, která se podstatně nepřizpůsobuje sociálnímu kontextu nebo společenským požadavkům.
3. *Impulzivita*. Alespoň jeden z níže uvedených příznaků impulzivity přetrvává nejméně po dobu 6 měsíců, a to do takové míry, která je v rozporu s vývojovou úrovní dítěte:
- a. dítě často vyhrkne odpovědi na otázky, které ještě nebyly dokončeny,
 - b. často není schopno čekat ve frontě nebo čekat, až na něho přijde řada ve hře nebo ve skupinových situacích,
 - c. často přerušuje nebo se vnucuje jiným lidem (např. skáče do řeči při konverzaci jiných nebo se plete jiným do hry),
 - d. často příliš mluví bez ohledu na sociální zábrany.
4. Porucha se objevuje před 7. rokem věku, ne později.
5. *Pervazivita*. Kritéria musí být splněna ve více než jedné situaci, např. kombinace nepozornosti a hyperaktivity by měla být přítomna jak doma, tak i ve škole, nebo jak ve škole, tak i jinde, kde je dítě sledováno, např. na klinice. (průkaz, že se jedná o poruchu, která se objevuje ve více situacích, obvykle vyžaduje informace z více než jednoho pramene, např. zprávy rodičů o chování ve třídě nejsou pravděpodobně dostačující.)
6. Příznaky v 1.-3. vyvolávají klinicky významnou tíseň nebo zhoršení ve společenském, školním nebo pracovním fungování.
7. Porucha nespĺňuje kritéria pro pervazivní vývojové poruchy (F84.-), manickou epizodu (F30.-), depresivní epizodu (F32.-) nebo úzkostné poruchy (F41.-).

F90.0 Porucha aktivity a pozornosti: Musí být splněna všeobecná kritéria pro hyperkinetickou poruchu (F90), ale nejsou splněna kritéria pro poruchy chování (F91.-) (*Duševní poruchy a poruchy chování*, 2006).

Příloha 2

Diagnostický a statistický manuál duševních poruch V

Attention-Deficit/Hyperactivity Disorder – ADHD

Diagnostická kritéria (zkráceno)

- A. Přetrvávající nepozornost a/nebo hyperaktivita a impulzivita, které narušují úroveň psychických funkcí nebo vývoj tak, jak je charakterizováno v bodě (1) nebo (2):

- *Nepozornost:* Šest (nebo více) z následujících příznaků musí přetrvávat po dobu delší než šest měsíců a jsou takového stupně, který neodpovídá vývojové úrovni jedince, a mají přímý negativní dopad na sociální nebo školní/pracovní aktivity:

Poznámka: Tyto příznaky nejsou pouhým projevem opozičního chování, vzdoru, hostility nebo důsledkem neschopnosti porozumět úkolům a instrukcím. U starších adolescentů a dospělých (17 let a starších) je požadována přítomnost nejméně pěti příznaků.

- Často nevěnuje plnou pozornost detailům nebo dělá chyby z nepozornosti při práci ve škole, zaměstnání nebo během jiných aktivit.
 - Často nedokáže udržet pozornost při plnění úkolů nebo při hře.
 - Často se zdá, že neposlouchá, co se mu říká.
 - Často nesleduje instrukce a selhává v dokončení školní úlohy, domácí práce nebo úkolu v práci.
 - Často má problémy s organizováním úkolů a aktivit.
 - Často se vyhýbá úkolům, vyžadujícím trvalé duševní úsilí, nemá je rád nebo se mu je nechce dělat.
 - Často ztrácí věci, které potřebuje pro určité úkoly nebo aktivity.
 - Dá se snadno rozptýlit vnějšími podněty.
 - Během denních aktivit je často zapomnětlivý.
- *Hyperaktivita a impulzivita:*

Šest (nebo více) následujících příznaků musí přetrvávat nejméně šest měsíců, příznaky jsou takového stupně, který neodpovídá vývojové úrovni jedince, a mají přímý negativní dopad na sociální nebo školní/pracovní aktivity:

Poznámka: viz 1.

- Často neklidně pohybuje nebo poklepává rukama či nohama nebo se vrtí na židli.
- Často odchází z místa v situacích, kdy se očekává, že by měl sedět.
- Často pobíhá nebo není schopen klidně sedět v situacích, kdy to není vhodné (pozn.: u adolescentů nebo dospělých může být přítomen jen pocit neklidu).
- Často si nedokáže klidně hrát nebo se pokojně zapojit do volnočasových aktivit.
- Je stále „v pohybu“, jako by byl „poháněn motorem“.
- Často nadměrně mluví.

- g. Často vyhrkne odpověď na otázku dřív, než byla otázka dokončena.
 - h. Často není schopen počkat, až přijde na řadu (např. při čekání ve frontě).
 - i. Často přerušuje nebo vyrušuje ostatní.
- B. Několik příznaků nepozornosti nebo hyperaktivity a impulzivity bylo přítomno před 12. rokem věku.
- C. Několik příznaků nepozornosti nebo hyperaktivity a impulzivity je přítomných ve dvou nebo více prostředích (např. doma, ve škole nebo v práci; v kontaktu s přáteli nebo příbuznými; při jiných činnostech).
- D. Jsou přítomny jasné důkazy, že tyto příznaky ovlivňují nebo snižují úroveň života v sociální, školní nebo pracovní oblasti.
- E. Tyto příznaky se nevyskytují výhradně v průběhu schizofrenie nebo jiné psychotické poruchy a jejich přítomnost nemůže lépe vysvětlit jiná duševní nemoc (např. afektivní porucha, úzkostná porucha, disociativní porucha, porucha osobnosti, intoxikace látkou nebo její vysazení) (Raboch, Hrdlička, Mohr, Pavlovský & Ptáček, 2015).